

‘DE HULPVERLENING WAS EEN GRUWEL’

Betrokkenheid bij minderbedeelden kreeg PvdA-politicus Hans Spekman met de paplepel ingegoten. Maar zijn armoedige jeugd, zonder vader en met een verslaafde, suïcidale zus, droeg daar zeker ook aan bij.

DOOR EVA PRINS

“Als mijn jeugd zich nu had afgespeeld, had er ongetwijfeld een batterij hulpverleners op de stoep gestaan”, zegt Hans Spekman. “Ik was een boos en opstandig kind, op het agressieve af. Niet tegen anderen, maar wel tegen mezelf. Soms sloeg ik tegen de muren van boosheid.” Waar dat vandaan kwam? Een combinatie van karakter en zijn reactie op verdriet, vermoedt hij. Verdriet om zijn oudste zus, die ernstig met zichzelf in de knoop zat, en om het gemis van een vader. “Ik begreep niet dat iedereen een vader had, behalve ik.”

Hans groeit op in het Zuid-Hollandse dorp Zevenhuizen in wat hij zelf omschrijft als een “arm, maar warm gezin”. Zijn vader overlijdt als hij 1 jaar is. Zijn moeder blijft achter met vier kinderen. Hans, de enige jongen, is een nakomertje. Zijn jongste zus is negen jaar ouder, de oudste, Barbara, zelfs zestien jaar.

KATTEKWAAD

Een wild en onstuimig kind is hij. Hij vertelt hoe hij als 6-jarige met een

vriendje inbreekt in het huis van burendie op vakantie zijn om, puur voor de lol, hun duiven te beschilderen. Ze worden door de politie betrapt. Voor straf worden de twee jochies op school een klas teruggezet. Daar gooien ze net zo lang met houten blokken tot ze weer naar hun oude klas mogen. “Voor ons was het kattenkwaad”, zegt hij. “Maar ik realiseer me dat het dat wel overstijgt. Er was voor duizenden guldens schade.” Het brengt hem tot de verzuchting over het verschil tussen de hulpverlening toen, begin jaren ’70, en nu. Hij is blij dat die “batterij hulpverleners” er toen niet stond, zegt hij, want zijn ervaringen met hulpverlening in die tijd zijn “louter negatief”.

Als Hans een peuter is, krijgt Barbara zware geestelijke problemen. Ze verminkt zichzelf, dreigt met zelfmoord

en wordt gedwongen opgenomen. “Mijn zus heeft in alle instellingen van Nederland gezeten en daar is ze niets beter van geworden.” In één daarvan neemt hij als kind deel aan gezintherapie. “Een gruwel. Die therapeut had meer belangstelling voor mijn 14-jarige zus dan voor ons. Je kon hem alle mogelijke onzin vertellen – en dat deed ik ook.”

Ook herinnert hij zich nog goed hoe hij er als kind getuige van was dat Barbara shocktherapie kreeg. “Dat was toen in de mode en ze dachten dat het beter was als de familie daar bij zou zijn.” Zijn moeder neemt hij

dat niet kwalijk – zij deed enkel wat haar was verteld dat het beste was – de psychiaters des te meer. “Het was een gruwelijke ervaring om mijn zus zo te zien, en mijn moeder, vechtend tegen haar tranen.” Het maakte hem nog bozer en opstandiger. “Tijdens sommige bezoeken zat ik alleen maar ergens in een recreatiezaal keihard op een piano te beuken.”

MISSELIJKMAKEND

Pas als wethouder met verslavingszorg in zijn pakket ging hij de psychiatrie meer waarderen, zegt Spekman. “Toen heb ik ook hele bevlogen mensen gezien

‘Soms sloeg ik tegen de muren van boosheid’

HANS SPEKMAN

Hans Spekman (Zevenhuizen, 1966) is sinds januari voorzitter van de PvdA. Hij begon zijn politieke loopbaan in 1994 als gemeenteraadslid in zijn woonplaats Utrecht. In 1998 werd hij fractievoorzitter, in 2001 wethouder van onder andere Sociale Zaken, in 2006 lid van de Tweede Kamer. Spekman is getrouwd en vader van – ook weer – Barbara (13), Sterre (9) en Jan (6).

die goede resultaten boekten.” Als wethouder maakte hij zich onder andere hard voor daklozenopvang en drugsverstrekking aan verslaafden. Zijn betrokkenheid bij kwetsbare mensen heeft zeker met deze vroege ervaringen te maken. “Mensen niet opgeven, dat heb ik geleerd van hoe mijn moeder met Barbara omging. Hoe onmogelijk ze het ons ook maakte, mijn moeder liet haar niet los. Daar had ik veel bewondering voor.” En uiteindelijk had het resultaat, zegt hij. “De laatste jaren van haar leven, was ze weer ‘de oude Barbara’.” Ze overleed in 1993, aan kanker. Thuis. Spekman ziet zich haar nog de trap af dragen. “Ze woog nog maar 30 kilo.” Het is een beeld dat op zijn netvlies gebrand staat. Net als dat van zijn zus, jaren eerder, met doorgesneden polsen, “een misselijkmakende ervaring”.

VOETBALKAMP

Maar hoe ellendig en zwaar het met zijn verslaafde en suïcidale zus ook was, het

overheerste niet alles, zegt hij. Als hij aan zijn jeugd denkt, denkt hij vooral aan de warmte. “Mijn moeder was lief en zorgzaam. Als ik tussen de middag uit school kwam, zat ze altijd klaar met een bordje pap en had ze alle aandacht voor mijn verhalen.” Fijne herinneringen heeft hij ook aan het buitenspelen: voetballen, sleetrijden. “Ik was ook een vrolijk kind en had veel vrienden.” Het gezin leeft van een klein weduwenpensioen. In het dorp zijn ze op één na het enige gezin zonder auto. Ook een televisie hebben ze niet en pas op zijn elfde gaat Hans voor het eerst op vakantie: naar een stacaravan van zijn tante in Weert. “Dat was de eerste keer dat ik bos zag.” Hij heeft de ‘luxe’ niet gemist, zegt hij. “Mijn moeder zette alles opzij om ons kansen te geven. Zo kon ik wel op judo en voetbal. Bij de voetbalvereniging was ik kind aan huis. Ik ging niet op vakantie, maar wel op voetbalkamp – dat was feest.”

Ook deze ervaring heeft hem gevormd. Zo zette hij zich als wethouder en Kamerlid ervoor in dat (kans)arme kinderen de mogelijkheid kregen om te sporten of een andere hobby te ontwikkelen. “Als kinderen dat van huis uit niet meekrijgen, moeten ze elders hun gretigheid en sociale contacten ontwikkelen, en de wil om vooruit te komen.” Zelf kreeg hij dat laatste sterk van thuis mee. “Mijn moeder had de lagere school niet afgemaakt en had een enorme drive om ons vooruit te helpen.”

ROOD NEST

In arbeidersgezinnen als het hunne werden meisjes standaard naar de huishoudschool gestuurd en jongens naar de lts. In Spekman's tijd begon dat langzaam te veranderen: hij kreeg een havo-advies. Hij koos echter voor de mavo, omdat de meesten van zijn vrienden daarheen gingen. Later deed hij alsnog de havo, en werd vervolgens de eerste student in de familie. In 1994 kwam hij in de Utrechtse gemeenteraad.

Dat Spekman in de PvdA actief zou worden, lag in de lijn der verwachting. Zowel zijn grootouders – landarbeiders – als zijn ouders waren actieve socialisten. “Ik was me sterk bewust van het belang van de sociale strijd. Het ging om een betere toekomst voor de kinderen en een eerlijkere samenleving. Bovendien, bij ons thuis was het echt financieel voelbaar of Den Uyl of Van Agt en Wiegels aan de macht waren.”

Zijn moeder overleed in 1996 en maakte zijn politieke carrière dus niet mee. “Maar ik vind het erger dat ze niet heeft meegemaakt dat ik kinderen kreeg”, zegt Spekman. Hij heeft er drie. Elke maandag is hij thuis en die dag is heilig. “Ik wil mijn kinderen zien opgroeien en ze ook op een doordeweekse dag meemaken, zodat ik met ze naar school en zwembad kan. Daar geniet ik van.” Hij wil zijn kinderen laten zien “hoe mooi en leuk het leven kan zijn”, maar vooral ook “gevoel voor anderen” en het belang van delen meegeven – net zoals zijn moeder dat hem bijbracht. ●